

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
(Ε.Σ.Α.Ε.Α.)**

**ΕΘΝΙΚΗ ΗΜΕΡΑ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
3 Δεκεμβρίου 1998**

**ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ
ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Η παρούσα Έκθεση συντάχθηκε από τον Πρόεδρο της ΕΣΑΕΑ, Γιάννη Βαρδακαστάνη, με τη βοήθεια των μελών της Εκτελεστικής Γραμματείας και των Φορέων-Μελών της ΕΣΑΕΑ και με την αμέριστη υποστήριξη της υπαλλήλου της Συνομοσπονδίας, Κλαίρης Τυραδέλλη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τον Ιούλιο του 1996 η Βουλή των Ελλήνων ψήφισε το Νόμο 2430 με τίτλο: *“Καθιέρωση της 3^{ης} Δεκεμβρίου ως Εθνικής Ημέρας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Θέσπιση του θεσμού της κάρτας αναπηρίας και άλλες διατάξεις”*. Πρόκειται για ένα νόμο που περιλαμβάνει πολύ σημαντικές διατάξεις για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τις οικογένειές τους και εκφράζει έναν νέο τρόπο προσέγγισης της αναπηρίας, η οποία πλέον, συνδέεται με την άσκηση και το σεβασμό βασικών θεμελιωδών και αναπαλλοτρίωτων ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων. Ένα νόμο που δημιούργησε καινούργιες προοπτικές για την πραγματοποίηση της θεσμικής ανασυγκρότησης και της κοινωνικής μεταρρύθμισης, που επί δεκαετίες τώρα διεκδικούν το αναπηρικό και γονεϊκό κίνημα, όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο και ο οποίος άνοιξε το δρόμο για τη διαμόρφωση μιας κοινωνίας όπου τα άτομα με ειδικές ανάγκες θα αποτελούν αναπόσπαστο και πλήρως ενταγμένο κομμάτι της και θα συμμετέχουν ενεργά στο οικονομικό, κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό γίγνεσθαι.

Ο Νόμος αυτός καθιέρωσε την ΕΣΑΕΑ ως την αντιπροσωπευτικότερη τριτοβάθμια οργάνωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες και θεσμοθέτησε ουσιαστικά τη θέση της ως Κοινωνικού Εταίρου της Ελληνικής Πολιτείας για θέματα που απασχολούν το χώρο. Με αυτήν την ιδιότητα, και όπως ακριβώς αναφέρεται στον Ν.2430/96: *“Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες υποβάλλει κάθε έτος στον Πρόεδρο της Βουλής Έκθεση αναφερόμενη στην εν γένει αντιμετώπιση των ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες.”*

Μια τέτοια Έκθεση υποβλήθηκε για πρώτη φορά το 1996, χρονιά καθιέρωσης της 3^{ης} του Δεκέμβρη ως Εθνικής Ημέρας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, με σκοπό, αφενός την περιγραφή των βασικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο χώρος και των διαρθρωτικών αδυναμιών και τα εμπόδια που υπάρχουν στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων, αφετέρου την αναφορά στο νέο τρόπο προσέγγισης της αναπηρίας και των θεμάτων που συνδέονται με αυτήν, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το 1997, σε συνεργασία με την Εταιρεία Ερευνών V-PRC, η ΕΣΑΕΑ πραγματοποίησε πανελλαδική έρευνα που έγινε με σκοπό τη μέτρηση των Στάσεων και των Διαθέσεων της Κοινωνίας απέναντι στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες και αντί για Έκθεση, υπέβαλλε στη Βουλή των Ελλήνων τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας τα οποία είχαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Φέτος, η Έκθεση που ακολουθεί είναι αντίστοιχη εκείνης του 1996 και στοχεύει να δώσει μια γενική εικόνα για το ποια είναι η κατάσταση των ατόμων με ειδικές ανάγκες σήμερα, αν λάβουμε υπόψη τις τελευταίες εξελίξεις, νομοθετικές, θεσμικές και άλλες, που έχουν σημειωθεί στη χώρα μας και τα θετικά βήματα που έχουν, ή δεν έχουν γίνει, για την εξίσωση των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, την καταπολέμηση των διακρίσεων εις βάρος τους και την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού που καθημερινά βιώνουν σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής.

Θα αναφερθούμε συνοπτικά στην πρόοδο που έχει ή δεν έχει επιτευχθεί σε διάφορους ζωτικούς τομείς για το αναπηρικό και γονεϊκό κίνημα, όπως αυτός της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και αποκατάστασης, των κοινωνικών παροχών και των υπηρεσιών υγείας, της επιδοματικής πολιτικής, της νομοθεσίας, της συμμετοχής των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων στα κέντρα και τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και άλλους. Κι όπως θα διαπιστώσει κανείς, η κατάσταση δεν έχει αλλάξει πάρα πολύ στην πραγματικότητα, γιατί ακόμη κι αν σε νομοθετικό ή θεσμικό επίπεδο έχουν σημειωθεί ορισμένες αλλαγές, εκκρεμούν ακόμη πάρα πολλά από τα καίρια προβλήματα που απασχολούν το χώρο, όχι μόνο επειδή πρόκειται για προβλήματα που έχουν βαθιές ρίζες, αλλά κι επειδή ακόμη κι όταν λαμβάνονται αποφάσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην επίλυσή τους, αυτές οι αποφάσεις καθυστερούν να εφαρμοστούν στην πράξη.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στην Έκθεση του 1996 είχαμε αναφερθεί στην ψήφιση του Νόμου 1566 το έτος 1985, ο οποίος αφορούσε στην Εκπαίδευση και περιλάμβανε σημαντικές διατάξεις και για την Ειδική Αγωγή και την Ειδική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Είχαμε όμως επισημάνει και τη μη-υλοποίηση των περισσότερων από τις διατάξεις που προβλέπονται σε αυτόν τον Νόμο, καθώς επίσης και την ανάγκη διαμόρφωσης ενός νέου Νόμου για την Εκπαίδευση των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, προκειμένου να επέλθει ουσιαστική ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση σε αυτόν τον τομέα.

Είναι γεγονός ότι στην πράξη δεν έχουν γίνει πολύ σημαντικά βήματα για την καταπολέμηση του εκπαιδευτικού αποκλεισμού που βιώνουν πολλά άτομα με ειδικές ανάγκες. Αρκεί να αναφέρουμε ότι από τις 200.000 περίπου παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που υπάρχουν σήμερα στην Ελλάδα, οι υπάρχουσες δομές ειδικής εκπαίδευσης καλύπτουν τις ανάγκες ενός ποσοστού της τάξης του 8%. Το απαράδεκτο αυτό ποσοστό όμως δεν είναι το μόνο πρόβλημα. Οι μονάδες ειδικής αγωγής που υπάρχουν δεν είναι πάντα στελεχωμένες με ειδικευμένο προσωπικό, δε διαθέτουν την κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή και δυστυχώς, συγκεντρώνονται στα μεγάλα αστικά κέντρα. Η συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια δεν αποτελεί θεσμοθετημένη διαδικασία αλλά επαφίεται συνήθως στην καλή θέληση εκπαιδευτικών και γονιών.

Το ποσοστό που διατίθεται από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Παιδείας για την Ειδική Αγωγή (περίπου 1%), σε καμιά περίπτωση δε μπορεί να καλύψει τις υπάρχουσες ανάγκες. Κι ίσως να μη γίνει ποτέ αύξηση των κονδυλίων για την Ειδική Αγωγή αν δεν καθιερωθεί ως υποχρεωτική η εκπαίδευση και για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, γεγονός που θα συνεπάγονταν δεσμεύσεις, τόσο για τις οικογένειες αυτών των παιδιών, όσο και για την επίσημη Πολιτεία. Βάσει του Νόμου 1566/85, το να μη στείλει ένας γονιός το παιδί του στο σχολείο αποτελεί ποινικό αδίκημα. Το ίδιο και η μη-παροχή εκπαίδευσης από την Πολιτεία. Σε ότι αφορά τα παιδιά με ειδικές ανάγκες κάτι τέτοιο δεν ισχύει, γεγονός που θεωρούμε σοβαρή διάκριση εις βάρος τους, παρόλο που ο ίδιος Νόμος προβλέπει την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος με το οποίο αυτή η αρνητική διάκριση θα μπορούσε να είχε αρθεί, αλλά δυστυχώς αυτό δεν έχει γίνει.

Η σχολική ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες συναντά ακόμη πολλά εμπόδια αφού διατηρούνται προβλήματα όπως αυτό της ανεπαρκούς υλικοτεχνικής υποδομής, του απροσπέλαστου των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, της μη επαρκούς ή ανύπαρκτης κατάρτισης και εξειδίκευσης του εκπαιδευτικού προσωπικού, της ανυπαρξίας αναλυτικών, ειδικά προσαρμοσμένων και

εξατομικευμένων προγραμμάτων σπουδών για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, αλλά και προγραμμάτων επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς.

Και αν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν άτομα με αισθητηριακά ή κινητικά προβλήματα είναι μεγάλα γιατί τα μέτρα εκπαιδευτικής πολιτικής δεν καλύπτουν ανάγκες που συνδέονται με τη φύση της αναπηρίας τους, ας αναλογιστούμε το μέγεθος των προβλημάτων όταν πρόκειται για ομάδες όπως αυτή των ατόμων με νοητική υστέρηση, με αυτισμό, με βαριές ψυχοσωματικές και πολλαπλές αναπηρίες, που αποτελούν τις κατεξοχήν αποκλεισμένες κατηγορίες από την εκπαίδευση και γενικότερα και που τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τροφοδοτούνται από την ανεπάρκεια κατάλληλα στελεχωμένων και εξοπλισμένων Διαγνωστικών Κέντρων που θα επέτρεπαν σε ένα επόμενο στάδιο και τη σωστή εκπαιδευτική παρέμβαση. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι σήμερα δεν υπάρχει ούτε ένα ειδικό σχολείο για τις προαναφερόμενες κατηγορίες.

Η ειδική εκπαίδευση συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από σημαντικές ελλείψεις οι οποίες καθυστερούν και δυσχεραίνουν το σταδιακό πέρασμα από τις ξεχωριστές μονάδες Ειδικής Εκπαίδευσης στις δομές της Γενικής Εκπαίδευσης που είναι και ένας από τους μακροπρόθεσμους στόχους του αναπηρικού και γονεϊκού κινήματος, όπου αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί. Γιατί ας μην ξεχνάμε, ότι το σχολείο δεν είναι μόνο ένας χώρος εκμάθησης κάποιας συγκεκριμένης ύλης, αλλά και χώρος κοινωνικοποίησης και ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης, κάτι που για τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχει ιδιαίτερη σημασία.

Είναι απογοητευτικό ότι το Σχέδιο Νόμου για την Ειδική Αγωγή που είχε δοθεί στη δημοσιότητα από τον Υπουργό Παιδείας το Μάρτιο του 1995 και το οποίο γέννησε κάποιες ελπίδες, ακόμη δεν έχει πάει στη Βουλή για ψήφιση, την ίδια στιγμή που τα προβλήματα στον τομέα της εκπαίδευσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες όχι μόνο διατηρούνται αλλά και σε πολλές περιπτώσεις οξύνονται.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Είναι γεγονός ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες αποτελούν μια πληθυσμιακή ομάδα που βιώνει υψηλά ποσοστά ανεργίας, αν λάβουμε υπόψη ότι τα άτομα αυτά κινδυνεύουν 2 - 3 φορές περισσότερο να μείνουν άνεργοι και να παραμείνουν χωρίς απασχόληση για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από ότι ο υπόλοιπος πληθυσμός. Σε περιόδους οικονομικής κρίσης, τα άτομα με ειδικές ανάγκες πλήττονται περισσότερο από τους άλλους εργαζόμενους ή υποψήφιους εργαζόμενους και χάνοντας την οικονομική τους ανεξαρτησία περιθωριοποιούνται, όχι μόνο οικονομικά αλλά και κοινωνικά. Επίσης, ακόμη κι όταν βρίσκουν δουλειά, τις περισσότερες φορές αυτή δεν ανταποκρίνεται στις δυνατότητες και ικανότητές τους, είναι χαμηλά αμειβόμενη, χωρίς προοπτικές ανέλιξης και με άσχημες συνθήκες εργασίας.

Η επαγγελματική κατάρτιση των ατόμων με ειδικές ανάγκες παραμένει εκτός γενικού συστήματος τυπικής και άτυπης κατάρτισης. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες καταρτίζονται σε επαγγέλματα και σε ειδικότητες που τις πιο πολλές φορές δεν τις έχει ανάγκη η αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα την όξυνση του φαινομένου της ανεργίας και της αναντιστοιχίας μεταξύ αποκτηθέντων προσόντων και αναγκών της αγοράς. Η αποκοπή της κατάρτισης των ατόμων με ειδικές ανάγκες από το γενικό σύστημα τυπικής και άτυπης επαγγελματικής κατάρτισης οδηγεί όλο και περισσότερο στην οικονομική και κοινωνική περιθωριοποίηση αυτών των ατόμων.

Ειδικότερα για ομάδες όπως τα άτομα με νοητική υστέρηση, με αυτισμό, με βαριές ψυχοσωματικές και πολλαπλές αναπηρίες, η κατάσταση είναι ακόμη πιο δύσκολη. Τα άτομα αυτά δε μπορούν να ενταχθούν στο γενικό σύστημα κατάρτισης, γι' αυτό και θα πρέπει να υπάρχουν εξειδικευμένες δομές, ειδικά κέντρα κατάρτισης απολύτως συνδεδεμένα με την προοπτική της ένταξης αυτών των ατόμων σε μονάδες προστατευμένης ή υποστηριζόμενης απασχόλησης.

Γι' αυτές τις ομάδες των ατόμων με ειδικές ανάγκες πρέπει να θεσπιστούν ειδικά μέτρα πολιτικής, να δημιουργηθούν νέες δομές, συνδυάζοντας την επαγγελματική κατάρτιση και αποκατάσταση με την παροχή, σ' αυτά τα άτομα, υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας και υποστήριξης. Όμως, για την μεγάλη πλειοψηφία των ατόμων με ειδικές ανάγκες πρέπει να επιδιωχθεί και να θεσπιστεί η ένταξή τους στο γενικό σύστημα τυπικής και άτυπης κατάρτισης, έτσι ώστε να αποκτούν τα ίδια επαγγελματικά προσόντα και την ίδια επαγγελματική ειδίκευση, όπως το σύνολο του πληθυσμού.

Σήμερα στην χώρα μας ένας μικρός μόνο αριθμός ατόμων με ειδικές ανάγκες εκπαιδεύεται σε Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΟΑΕΔ, του

Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ιδρυμάτων και Συλλόγων Γονέων και Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Πρόκειται για Κέντρα όμως που στην πλειοψηφία τους βρίσκονται στις μεγάλες πόλεις και των οποίων τα αντικείμενα κατάρτισης δεν εναρμονίζονται με τις ανάγκες της αγοράς, με αποτέλεσμα τα περισσότερα άτομα να μη βρίσκουν εργασία μετά το τέλος της επαγγελματικής τους κατάρτισης.

Το 1986 ψηφίστηκε ο Νόμος 1648 με τον οποίο είχε θεσπιστεί το μέτρο της ποσόστωσης και της αναγκαστικής τοποθέτησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και στις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Ο Νόμος αυτός, αν και λειτούργησε ευεργετικά για πολλά άτομα με ειδικές ανάγκες που τοποθετήθηκαν σε θέσεις εργασίας, την ίδια στιγμή καταστρατηγήθηκε και πολλές από τις θέσεις που δικαιούνταν άτομα με ειδικές ανάγκες κατακλήστηκαν από μη-ανάπηρα άτομα, γεγονός που οφειλόταν σε αδυναμίες του Νόμου που από την αρχή είχαμε επισημάνει, αλλά οι ανησυχίες μας δεν βρήκαν ανταπόκριση με αποτέλεσμα να φτάσουμε στη δημιουργία φαινομένων όπως αυτό των "ανάπηρων - μαϊμούδων".

Η ΕΣΑΕΑ, για πολλά χρόνια, διεκδικούσε την τροποποίηση και συμπλήρωση αυτού του νόμου. Το Σεπτέμβριο του 1998, τη θέση του Ν.1648/86 πήρε ο νέος Νόμος 2643 για την Απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών, ο οποίος θεωρούμε ότι παρέχει κάποιες δυνατότητες για να προωθηθεί η απασχόληση των ατόμων με ειδικές ανάγκες προς τη σωστή κατεύθυνση. Η αξιοποίηση αυτών των δυνατοτήτων όμως εξαρτάται από το πόσο σύντομα θα ξεκινήσει η υλοποίηση του νόμου, που ευχόμαστε να μην έχει την τύχη πολλών νόμων οι οποίοι ψηφίζονται και μένουν ανενεργοί ή εφαρμόζονται με μεγάλη καθυστέρηση.

Αν λάβουμε υπόψη τις πολύ σημαντικές εξελίξεις που σημειώνονται και σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της απασχόλησης, τότε θα ήταν λάθος να μη δώσουμε έμφαση στις νέες προοπτικές που ανοίγονται και στη χώρα μας με την υιοθέτηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των πρώτων Οδηγιών για την Απασχόληση, οι οποίες αποτέλεσαν τη βάση για την κατάρτιση των Εθνικών Σχεδίων Δράσης, τα οποία όφειλαν να συμπεριλάβουν μέτρα και για τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Η ύπαρξη ξεχωριστής Οδηγίας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Απασχόληση, αποτελεί σαφώς ένδειξη των φιλότιμων προσπαθειών της Κυβέρνησης να δώσει έμφαση σε μια ομάδα του πληθυσμού που είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στις εξελίξεις της αγοράς εργασίας και αντιμετωπίζει ιδιαίτερες δυσκολίες ένταξης σε αυτήν.

Η ΕΣΑΕΑ είχε την ευκαιρία να καταθέσει τις απόψεις της στο περιεχόμενο του Ελληνικού Σχεδίου Δράσης και να επισημάνει βασικές αδυναμίες και ελλείψεις. Είναι αλήθεια πως χρειάζεται να γίνουν πολλές βετιλώσεις προκειμένου οι πολιτικές για την απασχόληση των αμεα να ενταχθούν στο συνολικό σχεδιασμό και να μην αποτελούν μια αποσπασματική δέσμη μέτρων. Μόνο έτσι θα επιτευχθεί η άρση του κοινωνικού και οικονομικού αποκλεισμού των ατόμων με ειδικές ανάγκες και η συμμετοχή τους στην παραγωγική διαδικασία και την ανάπτυξη της χώρας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Είναι γνωστό πως το αναπηρικό και γονεϊκό κίνημα από χρόνια διεκδικούσε τη θεσμοθέτηση ενός ενιαίου συστήματος στο χώρο της προνοιακής πολιτικής, η οποία θα έδινε τέλος στην άναρχη ανάπτυξη δομών,

στη χαμηλή ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, στην έλλειψη συντονισμού, στην απουσία δομών στην Περιφέρεια της χώρας και σε άλλα προβλήματα.

Το 1998 σημαδεύεται από έναν ακόμη καινούργιο νόμο. Το Ν. 2646/1998 για την "Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας". Πρόκειται για έναν Νόμο που σε γενικές γραμμές είναι σημαντικός γιατί εκφράζει την προσπάθεια που γίνεται για πρώτη φορά, προκειμένου να διαμορφωθούν δομές και χαρακτηριστικά συστήματος στο χώρο της κοινωνικής πρόνοιας.

Σε ότι αφορά συγκεκριμένα το χώρο μας, δε θα μπορούσαμε να μην δεχτούμε ότι ο Νόμος περιλαμβάνει σημαντικές διατάξεις για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, όπως είναι η πρόβλεψη για κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων κυρίως, για τις πιο αδικημένες κατηγορίες όπως τα άτομα με νοητική υστέρηση, αυτισμό, βαριές ψυχοσωματικές και πολλαπλές αναπηρίες, η λειτουργία Προστατευμένων Παραγωγικών Εργαστηρίων, η λειτουργία Κέντρων Εκπαίδευσης, Κοινωνικής Υποστήριξης και Κατάρτισης ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς επίσης Κέντρων Στήριξης Αυτιστικών Ατόμων, τα προγράμματα εισοδηματικών ενισχύσεων, και άλλα.

Αυτό όμως δε σημαίνει ότι με τον συγκεκριμένο νόμο θα επιλυθούν όλα τα προβλήματα, που στο χώρο της πρόνοιας είναι πολλά και μεγάλα και απαιτούν μακρόπνοο σχεδιασμό και συντονισμένη εφαρμογή. Όπως είχαμε αναφέρει και στην Έκθεση του 1996, σήμερα απουσιάζουν από τη χώρα μας ο ενιαίος σχεδιασμός και η ιεράρχηση των δράσεων στα προγράμματα που υλοποιούνται στο χώρο της πρόνοιας. Δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί ένας σύγχρονος μηχανισμός διοίκησης και διαχείρισης όλων των υπηρεσιών και φορέων πρόνοιας, με αποτέλεσμα οι όποιες δράσεις υλοποιούνται να μην ανταποκρίνονται στις ανάγκες της σύγχρονης πραγματικότητας.

Οι υπάρχουσες δομές λειτουργούν με τρόπο που συντηρούν την αναντιστοιχία οικονομικού κόστους και προσφερόμενης υπηρεσίας. Η δυσμενής οικονομική κατάσταση πολλών φορέων που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες παραμένει ακόμη μια σκληρή πραγματικότητα για το χώρο μας που οδηγεί σταδιακά στην υποβάθμιση των υπηρεσιών.

Πρόθεσή μας δεν είναι να επαναλάβουμε τα όσα περιλαμβάνει η Έκθεση του 1996, αν και τα πράγματα δεν έχουν αλλάξει τα τελευταία δύο χρόνια. Θέλουμε όμως να επισημάνουμε, πως για το αναπηρικό και γονεϊκό κίνημα είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι η ανάπτυξη δομών που είναι ζωτικής σημασίας για

το χώρο, αποτελούν ακόμη αντικείμενο συζήτησης κι όχι συγκεκριμένα μέτρα που έχουν μπει στη φάση υλοποίησης.

Πιο συγκεκριμένα, αναφερόμαστε στην ίδρυση και λειτουργία εξειδικευμένων Κέντρων Αποκατάστασης, κατάλληλα εξοπλισμένων και στελεχωμένων με ειδικότητες της ομάδας Αποκατάστασης, στην ανάπτυξη Κέντρων Ανεξάρτητης Διαβίωσης που θα επιτρέπουν την παραμονή των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο φυσικό και κοινωνικό τους περιβάλλον, συμβάλλοντας έτσι στη διατήρηση της οικογενειακής συνοχής, στην αποφυγή της ιδρυματικής περίθαλψης και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Αναφερόμαστε στη δημιουργία Ξενώνων και Κέντρων Βραχείας Φιλοξενίας τα οποία θα λειτουργούν ως χώροι παραμονής μικρής διάρκειας για άτομα με ειδικές ανάγκες που δε μπορούν σε κάποιες περιπτώσεις να παραμείνουν στην κατοικία τους, ή ως χώροι όπου τα άτομα με ειδικές ανάγκες και ειδικότερα κατηγορίες όπως τα άτομα με νοητική υστέρηση, αυτισμό, βαριές ψυχοσωματικές και πολλαπλές αναπηρίες, θα εκπαιδεύονται στις καθημερινές δραστηριότητες προκειμένου να αναπτύξουν δεξιότητες αυτόνομης διαβίωσης.

Αναφερόμαστε στην ανάπτυξη κατασκηνωτικών προγραμμάτων για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους με σύγχρονες υποδομές και ειδικευμένο προσωπικό, καθώς επίσης και στη διασφάλιση πρόσβασης σε κατασκηνωτικούς χώρους που δεν απευθύνονται αποκλειστικά σε άτομα με ειδικές ανάγκες, ώστε να εξυπηρετηθεί, όπου αυτό είναι δυνατό, ο στόχος της κοινωνικής ένταξης.

Σημειώνουμε ότι το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας χρηματοδοτεί εδώ και χρόνια ένα μεγάλο πρόγραμμα κατασκηνώσεων για άτομα με ειδικές ανάγκες. Θεωρούμε όμως ότι χρειάζεται ποιοτική και θεσμική βελτίωση και κατοχύρωση αυτού του προγράμματος.

Επίσης, το ίδιο Υπουργείο, εδώ και δύο χρόνια έχει ξεκινήσει πιλοτικά το πρόγραμμα "Βοήθεια στο Σπίτι". Η ΕΣΑΕΑ είχε προτείνει και είχε ζητήσει, το πρόγραμμα αυτό να επεκταθεί και στα άτομα με ειδικές ανάγκες, πράγμα που είχε θέσει ως στόχο και το Υπουργείο, αλλά ακόμη δεν έχει προχωρήσει τίποτα στην πράξη.

Δομές σαν αυτές που αναφέρονται παραπάνω πρέπει να ενταχθούν στις άμεσες προτεραιότητες της Κυβερνητικής πολιτικής. Είναι θετικό βήμα το να ψηφίζονται Νόμοι και να εκδίδονται Προεδρικά Διατάγματα και Υπουργικές

Αποφάσεις (όπως αυτή για τις Στέγες Αυτόνομης Διαβίωσης). Ταυτόχρονα όμως, είναι απογοητευτικό να βλέπουμε σημαντικές θεσμικές ρυθμίσεις να παραμένουν διατυπωμένες στο χαρτί και να μην μεταφράζονται σε πράξη, ή όταν αυτό γίνεται, να γίνεται με απαράδεκτες καθυστερήσεις και έλλειψη συντονισμού.

ΕΠΙΔΟΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Μείζον θέμα για το χώρο παραμένει η εκλογίκευση της επιδοματικής πολιτικής, έτσι ώστε να εξαλειφθούν οι ανισότητες και τα επιδόματα που παίρνουν τα άτομα με ειδικές ανάγκες να διαμορφώνονται με βάση τις πρόσθετες ανάγκες που πρέπει να καλύψουν.

Υπενθυμίζουμε ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες συνεχίζουν να είναι μια από τις πιο χαμηλές οικονομικά ομάδες του πληθυσμού και από τις πιο ευπαθείς σε περιόδους οικονομικής κρίσης, αν σκεφτεί κανείς ότι υπάρχουν πολλά άτομα, που λόγω αδυναμίας τους ν' απασχοληθούν ή λόγω των επιπλέον αναγκών που συνεπάγεται η αναπηρία τους, αντιμετωπίζουν επιπρόσθετα οικονομικά προβλήματα.

Τα κονδύλια που διαθέτει η πολιτεία και ειδικότερα τα ασφαλιστικά ταμεία για την κάλυψη αναγκών ζωτικής σημασίας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, είναι χαμηλά και πολλές φορές ανύπαρκτα. Έτσι, τεχνικά βοηθήματα, συσκευές, αλλά και υπηρεσίες προσωπικής αρωγής που θα ενίσχυαν το βαθμό αυτονομίας και κοινωνικής ένταξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες, διευθετήσεις και προσαρμογές που θα καθιστούσαν το χώρο απασχόλησης ή κατοικίας ενός ατόμου με ειδικές ανάγκες προσπελάσιμο, κατάλληλη ιατροφαρμακευτική και θεραπευτική αγωγή ή υψηλής ποιότητας διατροφή που απαιτούν ορισμένες κατηγορίες ατόμων με ειδικές ανάγκες, συνεπάγονται ένα οικονομικό κόστος τέτοιο που αδυνατούν να το αντέξουν, μ' αποτέλεσμα να μη μπορούν ν' αξιοποιήσουν τις νέες δυνατότητες και τα πρακτικά μέσα που προσφέρονται σήμερα για την αναβάθμιση του επιπέδου ζωής τους.

Παρά το γεγονός ότι τις δεκαετίες '80 και '90 η επιδοματική πολιτική διευρύνθηκε και καλύπτει πολλές κατηγορίες ατόμων με ειδικές ανάγκες, οι αδικίες που παρουσιάζει ακόμη το σύστημα των επιδομάτων είναι μεγάλες. Υπάρχουν κατηγορίες ατόμων με ειδικές ανάγκες οι οποίες δε λαμβάνουν κανένα επίδομα ή αυτό που παίρνουν είναι εξαιρετικά χαμηλό και δεν επαρκεί για να καλύψει τις ανάγκες τους, όπως π.χ. τα άτομα με βαριές αναπηρίες, μία κατηγορία όπου οι παροχές συνδέονται κατά κύριο λόγο με οικονομικά κριτήρια.

Τα επιδόματα καταβάλλονται πολλές φορές με αρκετή χρονική καθυστέρηση ή οι αυξήσεις που δίνονται σ' αυτά δεν επαρκούν για ν' αντισταθμίσουν το συνεχώς αυξανόμενο κόστος ζωής ή δεν ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ατομικές και οικογενειακές ανάγκες των ατόμων με ειδικές ανάγκες, πόσο μάλλον αν ληφθεί υπόψη ότι πολλά από αυτά τα άτομα στηρίζονται μόνο σ' αυτά τα επιδόματα. Έτσι, ενώ το Φεβρουάριο του 1998 ανακοινώθηκε αύξηση των επιδομάτων, αυτή δεν έχει ακόμη δοθεί.

Επίσης, μείζον παραμένει το θέμα των κρατικών επιχορηγήσεων στους φορείς των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των γονιών τους. Τόσο εκείνων που υλοποιούν συγκεκριμένα προγράμματα με στόχο την ουσιαστική εξίσωση των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και την ένταξή τους στα δρώμενα της κοινωνίας, όσων και των φορέων που εκπροσωπούν αυτές τις κατηγορίες και

έχει επίσημα αναγνωριστεί το έργο και η προσφορά τους. Μια σημαντική διάταξη που περιλαμβάνει ο Ν.2430/96 για την επιχορήγηση των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, ακόμη δεν έχει ενεργοποιηθεί, αφού δυο χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου ακόμη δεν έχει εκδοθεί το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα, με αποτέλεσμα η οικονομική κατάσταση πολλών φορέων να παραμένει εξαιρετικά δυσμενής.

Για μια ακόμη φορά τονίζουμε ότι είναι αναγκαίο να υπάρξει συνολική αναμόρφωση της επιδοματικής πολιτικής, πράγμα για το οποίο δεσμεύτηκε και ο Πρωθυπουργός στη συνάντηση που είχαμε μαζί του στις 27 Ιανουαρίου 1998, αλλά ακόμη δεν έχει γίνει τίποτα. Όπως επίσης, είναι αναγκαίο να επισπευθούν οι διαδικασίες επιχορήγησης των οργανώσεων, γιατί ας μην ξεχνάμε πως σε πολλές περιπτώσεις αναπληρώνουν το έργο που θα έπρεπε το ίδιο το κράτος να κάνει όντας αρωγός στις προσπάθειες που καταβάλλει το αναπηρικό και γονεϊκό κίνημα.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Για κάποιες κατηγορίες ατόμων με ειδικές ανάγκες, όπως οι νεφροπαθείς, οι μεταμοσχευμένοι, οι αιμορροφιλικοί, τα άτομα που πάσχουν από μεσογειακή αναιμία, οι χανσενικοί, έχει ιδιαίτερη σημασία το επίπεδο υπηρεσιών υγείας και ιατρικής περίθαλψης που τους παρέχεται.

Θα αναφερθούμε και πάλι στην έλλειψη ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού εξειδικευμένου και άρτια ενημερωμένου, στην έλλειψη

μηχανημάτων νέας τεχνολογίας, στη χαμηλή ποιότητα των υπηρεσιών υγείας που παρέχονται, την ίδια στιγμή που ο αριθμός των ατόμων που την έχουν ανάγκη αυξάνεται, στα ανεπαρκή οικονομικά μέσα κάποιων ομάδων για να έχουν την ιατροφαρμακευτική και θεραπευτική αγωγή ή την υψηλής ποιότητας διατροφή που απαιτεί η πάθησή τους.

Οι ανάγκες για αίμα και παράγωγα για τα άτομα με μεσογειακή αναιμία και αιμορροφιλία, καθώς επίσης και οι ανάγκες για μοσχεύματα για τους νεφροπαθείς ή για σωστή παρακολούθηση της υγείας ομάδων όπως άτομα που έχουν κάνει μεταμόσχευση νεφρού, συνεχώς αυξάνονται χωρίς ταυτόχρονα να ενισχύονται στο βαθμό που πρέπει, δράσεις όπως η επέκταση και σωστή λειτουργία Κέντρων Αιμορροφιλίας, η ανάπτυξη της Εθελοντικής Αιμοδοσίας και η μηχανοργάνωση των αιμοδοσιών για πιο αποτελεσματική διαχείριση των ποσοτήτων αίματος, η αναβάθμιση των υπηρεσιών που παρέχονται στα Νοσοκομεία και τα Κέντρα Υγείας, η ανάπτυξη προγραμμάτων για εξάπλωση της δωρεάς οργάνων και ιστών σώματος, ίσως μέσα από τη θεσμοθέτηση του επαγγέλματος του Προσελκτική Εθελοντών Αιμοδοτών και Δωρητών Οργάνων και Ιστών Σώματος, και άλλα.

Θεωρούμε υποχρέωσή μας να επιδοκιμάσουμε σε αυτό το σημείο την πρωτοβουλία του Προέδρου της Βουλής να κάνει όλους τους Βουλευτές δωρητές οργάνων και ιστών σώματος και να καθιερώσει στη Βουλή την εθελοντική αιμοδοσία.

Τέλος, είναι αναγκαίο να κάνουμε και φέτος αναφορά στα τροχαία ατυχήματα, αποτέλεσμα των οποίων είναι, ένας μεγάλος αριθμός πολιτών κάθε χρόνο να βρίσκεται στην ανάγκη να χρησιμοποιήσει μόνιμα ή προσωρινά υπηρεσίες λειτουργικής και φυσικής αποκατάστασης γιατί όπως είναι γνωστό, τα τροχαία ατυχήματα προξενούν κυρίως τετραπληγίες, παραπληγίες και βαριές κινητικές αναπηρίες. Από τις σωστές και έγκαιρες πρώτες βοήθειες εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η εξέλιξη του τραυματία. Κέντρα Φυσικής και Λειτουργικής Αποκατάστασης παραπληγικών, τετραπληγικών και ατόμων με βαριές κινητικές αναπηρίες συγκεντρώνονται στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας και δεν επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες σε εθνικό επίπεδο.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ

Όπως και στην Έκθεση του 1996, έτσι και εδώ, αφιερώνουμε ξεχωριστό κομμάτι στην Πρόσβαση γιατί τη θεωρούμε ως μια από τις βασικότερες προϋποθέσεις κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής ένταξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον, στα μέσα μαζικής μεταφοράς και επικοινωνίας, σημαίνουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στον πολιτισμό, στις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, στην κοινωνική ζωή, στη ΖΩΗ γενικότερα!

Ακόμη και σήμερα βλέπουμε κανόνες και αρχές δόμησης να καταστρατηγούνται προς όφελος εργολαβικών συμφερόντων. Τα επίπεδα προσπελασιμότητας σε χώρους ζωτικής σημασίας, όπως είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι δημόσιες υπηρεσίες, τα νοσοκομεία, αθλητικοί και ψυχαγωγικοί χώροι, εκκλησίες, πολιτιστικά κέντρα, και άλλα, είναι εξαιρετικά χαμηλά. Γι' αυτό και είναι απαραίτητο να ψηφιστεί άμεσα ο νέος ΓΟΚ (Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός) του ΥΠΕΧΩΔΕ, που πιστεύουμε ότι θα ανοίξει τα δρόμο για να λυθούν κάποια από τα προβλήματα προσπέλασης που υπάρχουν σήμερα.

Θα ήταν παράλειψη, σε ότι αφορά τα μέσα μεταφοράς, να μην κάνουμε αναφορά στη σημαντική προσπάθεια που έχει ξεκινήσει το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών προωθώντας μια σειρά μέτρων και πιλοτικών δράσεων, που στόχο έχουν να δημιουργήσουν συνθήκες άνετης μετακίνησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες και να καταστήσουν σταδιακά, όλα τα μέσα μεταφοράς και τους οργανισμούς και υπηρεσίες που υπάγονται στο Υπουργείο, προσβάσιμα, συμβάλλοντας ουσιαστικά στην αναβάθμιση της ποιότητας ζωής των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Μεταξύ αυτών είναι η χορήγηση αδειών για ειδικά προσαρμοσμένα ταξί στον Πανελλήνιο Σύλλογο Παραπληγικών, ο καθορισμός 25 γραμμών λεωφορείων της ΕΘΕΛ, με ένα τουλάχιστον προσβάσιμο λεωφορείο ανά ώρα και η δημιουργία συνθηκών πρόσβασης σε κάποιους σταθμούς τρένων.

Πέρα από την πρόσβαση στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον ή τα μέσα μεταφοράς παραμένει μεγάλη η ανάγκη για πρόσβαση στην ενημέρωση ατόμων με αισθητηριακές αναπηρίες, πόσο μάλλον αν λάβουμε υπόψη την ευρεία χρήση του γραπτού λόγου και των οπτικών μέσων σήμερα, που αποκλείει τα άτομα αυτά από πληροφορίες σημαντικές και ζωτικές ακόμη και για την ακεραιότητά τους. Θεωρούμε λοιπόν απαραίτητο να καθιερωθεί και να επεκταθεί η χρήση της ανάγλυφης γραφής braille ή των μαγνητοφωνημένων πληροφοριών, η χρήση οθονών και ειδικών τηλεφωνικών συσκευών σε αεροδρόμια, λιμάνια, σταθμούς λεωφορείων, δημόσιες υπηρεσίες, κτλ., η χρησιμοποίηση του υποτιτλισμού σε ελληνικές εκπομπές και άλλα.

Είναι αλήθεια πως σε ότι αφορά τα άτομα με προβλήματα ακοής είναι πολύ θετικό βήμα το ότι η νοηματική γλώσσα όλο και περισσότερο μπαίνει στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και ότι σήμερα, σχεδόν όλα τα μεγάλα κανάλια έχουν εντάξει στα ειδησεογραφικά τους δελτία ειδικό Δελτίο Κωφών.

Πράγματι λοιπόν, έχουν γίνει κάποια θετικά βήματα αλλά σίγουρα οι δυνατότητες δεν έχουν εξαντληθεί και δεν περιορίζονται μόνο σε ποσοτικούς δείκτες. Δεν αρκεί η απλή χρηματοδότηση κάποιων έργων ή δράσεων.

Χρειάζεται να υπάρχει συνεχής και ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των φορέων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των αρχών της Πολιτείας και των επαγγελματιών, όταν πρόκειται για τη δημιουργία συνθηκών πρόσβασης και οπωσδήποτε, χρειάζεται να εξασφαλίζονται οι συνθήκες εκείνες που θα επιτρέπουν την εφαρμογή των όποιων θετικών μέτρων, όχι μόνο στις μεγάλες πόλεις, αλλά σε ολόκληρη τη χώρα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ένα εξαιρετικά σημαντικό βήμα που έγινε προς την κατεύθυνση συντονισμού του Κυβερνητικού Έργου σε ότι αφορά τα άτομα με ειδικές ανάγκες, είναι η συγκρότηση από τον Πρωθυπουργό μιας Δι-υπουργικής Επιτροπής με την αρμοδιότητα να αντιμετωπίζει συνολικά τα θέματα που απασχολούν αυτήν την ομάδα του πληθυσμού. Πρόκειται για μια ενέργεια που είναι ενδεικτική της νέας φιλοσοφίας που διαμορφώνεται και στη χώρα μας, αλλά που όπως συμβαίνει και με πολλές άλλες πρωτοβουλίες, ακόμη δεν έχει αποδώσει καρπούς, αφού η Επιτροπή αυτή έχει συνεδριάσει μια μόνο φορά και δεν έχει μέχρι τώρα υπάρξει καμιά ενημέρωση για την πορεία των εργασιών της.

Πρέπει να πούμε ότι το αναπηρικό και γονεϊκό κίνημα έχει εναποθέσει στην προαναφερόμενη Δι-υπουργική Επιτροπή, την υλοποίηση ενός πάγιου αιτήματος στην Ελλάδα που είναι αυτό της εκπόνησης και εφαρμογής ενός Εθνικού Προγράμματος Δράσης για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, που θα στοχεύει στην εξίσωση των ευκαιριών, την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση μιας νέας πολιτικής και κοινωνικής δυναμικής. Ένα Πρόγραμμα που θα το στηρίξουν όλοι οι φορείς, συμβάλλοντας στην επιτυχημένη υλοποίησή του.

Η εμπειρία του παρελθόντος έχει αναδείξει την ανάγκη για ξεκαθάρισμα αρμοδιοτήτων μεταξύ των διαφόρων Υπουργείων σε ότι αφορά τα μέτρα και τις πολιτικές που απευθύνονται στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Πρέπει επιτέλους να διαμορφωθούν συνθήκες συνέργιας και εξορθολογισμού των νομοθετικών πρωτοβουλιών και να θεσμοθετηθούν διαδικασίες μόνιμου και σταθερού συντονισμού του κυβερνητικού έργου στο σύνολό του. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να αξιοποιηθούν στο μέγιστο σημαντικές πρωτοβουλίες που κατά καιρούς παίρνονται. Η χάραξη εθνικής πολιτικής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες συνολικά και για συγκεκριμένες κατηγορίες ειδικότερα, αποτελεί προϋπόθεση για την αντιμετώπιση προβλημάτων του χώρου που σε άλλη περίπτωση θα συνεχίζουν να διαιωνίζονται.

Σε αυτό το σημείο δε θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε και στο Ν.2430/96, που ενώ προβλέπει την εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής του Παγκόσμιου Προγράμματος και των Πρότυπων Κανόνων του ΟΗΕ για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες, ουσιαστικά δεν έχει γίνει ακόμη τίποτα προς την κατεύθυνση υλοποίησης τόσο σημαντικών διατάξεων. Επίσης, πρέπει να επισημάνουμε τη μη άσκηση μέχρι τώρα από τη Βουλή του ελέγχου που απαιτείται, προκειμένου να ξεκινήσει και να διασφαλιστεί η λειτουργία Οργάνων που προβλέπονται από το Ν.2430/96, όπως είναι η Επιτροπή Εκπόνησης του Εθνικού Σχεδίου Εφαρμογής που αναφέρθηκε παραπάνω.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Δε θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε στον Αθλητισμό των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες όπου η κατάσταση είναι απογοητευτική και σε πολλές περιπτώσεις απαράδεκτη. Η προσπάθεια κρατικοποίησης του αθλητικού κινήματος των ατόμων με ειδικές ανάγκες δημιουργεί πολλά προβλήματα. Το 2004, μετά την Ολυμπιάδα θα ακολουθήσει η Παρολυμπιάδα που θα περιλαμβάνει 23 ειδικά αθλήματα, τη στιγμή που στη χώρα μας έχουν αναπτυχθεί μόνο 3, γεγονός που δε μας τιμά και τόσο.

Η Ελληνική Πολιτεία θα πρέπει να ενθαρρύνει τον Ειδικό Αθλητισμό με την ανάπτυξη ειδικού προγράμματος προετοιμασίας για την Παρολυμπιάδα και

να προωθήσει τη διαδικασία αναγνώρισης μιας Αθλητικής Ομοσπονδίας, μέσα από την οποία θα κατοχυρώνεται η συμμετοχή όλων των φορέων που συμμετέχουν στη Διεθνή Παραολυμπιακή Επιτροπή (IPC).

Θα ήταν άδικο να μην αξιοποιηθούν οι δυνατότητες πολλών ατόμων με ειδικές ανάγκες που ασχολούνται με τον ειδικό αθλητισμό και έχουν κατά καιρούς διακριθεί για τις επιδόσεις τους.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Όπως αναφέρεται στον Κανόνα 18 από τους Πρότυπους Κανόνες του ΟΗΕ για την Εξίσωση των Ευκαιριών για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες 'Τα Κράτη πρέπει να αναγνωρίζουν το δικαίωμα των οργανώσεων των ατόμων με ειδικές ανάγκες να εκπροσωπούν άτομα με αναπηρίες σε κρατικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Τα Κράτη πρέπει ακόμη να αναγνωρίζουν τον συμβουλευτικό ρόλο των οργανώσεων των ατόμων με ειδικές ανάγκες στη λήψη αποφάσεων για ζητήματα σχετικά με την αναπηρία'

Ένα θέμα καίριας σημασίας για το χώρο μας είναι αυτό της εκπροσώπησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στις διαδικασίες και τα κέντρα

λήψης αποφάσεων που τα αφορούν. Πιστεύουμε πως οι όποιες πολιτικές σχεδιάζονται και εφαρμόζονται δεν έχουν μέλλον, αν προηγουμένως δεν έχει διασφαλιστεί η ενεργός συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες στη διαδικασία σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης των διαφόρων δράσεων.

Θεωρούμε πολύ σημαντικό επίτευγμα για το χώρο μας την αναγνώριση της ΕΣΑΕΑ ως Επίσημου Κοινωνικού Εταίρου της Πολιτείας. Επίτευγμα που είναι καρπός πολλών αγώνων του αναπηρικού και γονεϊκού κινήματος.

Η συμμετοχή της Συνομοσπονδίας και των Οργανώσεων - Μελών της σε διαδικασίες και κέντρα λήψης αποφάσεων είναι ιδιαίτερα σημαντική, γιατί αποτελεί προϋπόθεση ώστε οι αποφάσεις που παίρνονται να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες που υπάρχουν στο χώρο μας. Το ίδιο σημαντική είναι και η τοποθέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες σε θεσμοθετημένες θέσεις όπως εκείνη του Γενικού Γραμματέα Πρόνοιας.

Έχουν γίνει αναμφισβήτητα πολλά θετικά βήματα προς την κατεύθυνση ενίσχυσης και ενδυνάμωσης των οργανώσεων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των γονιών τους και προς τη θεσμική αναγνώριση του συμβουλευτικού ρόλου που μπορούν και πρέπει να παίζουν.

Η εκπροσώπηση του χώρου σήμερα δεν περιορίζεται μόνο σε χώρους και φορείς του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας. Η παρουσία μας, η ενεργός συμμετοχή μας και η συνεισφορά μας έχει αναγνωριστεί και έχει επεκταθεί και σε άλλους χώρους που είναι της αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών και άλλους.

Παρόλα αυτά όμως, ακόμη και σήμερα συναντά κανείς περιπτώσεις αποδυνάμωσης της εκπροσώπησης του. Ένα τέτοιο αρνητικό παράδειγμα είναι η μη συμμετοχή της ΕΣΑΕΑ σε ένα πολύ σημαντικό Όργανο που πρόκειται να συγκροτηθεί σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στο νέο Νόμο για το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικής Φροντίδας. Πρόκειται για τον Εθνικό Οργανισμό Κοινωνικής Φροντίδας, που ενώ θα έχει την ευθύνη για σημαντικούς τομείς άσκησης πολιτικής και για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, δεν περιλαμβάνει στο Διοικητικό του Συμβούλιο εκπρόσωπο της Συνομοσπονδίας, γεγονός που θεωρούμε ότι ουσιαστικά έρχεται σε αντίφαση με την πολιτική που θεμελιώθηκε τη δεκαετία του '80 και η οποία έδωσε στο χώρο μας την ώθηση που χρειαζόταν για να συμμετέχει ουσιαστικά και δημιουργικά στις διαδικασίες σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών που μας αφορούν.

Είναι ανησυχητικό για εμάς, να βλέπουμε εκπροσώπους του χώρου να τίθενται έξω από βασικούς φορείς κοινωνικής πρόνοιας, τη στιγμή που φορείς υπαγόμενοι σε άλλα Υπουργεία ή Θεσμοθετημένα Όργανα της Πολιτείας αναγνωρίζουν και αποδέχονται όλο και πιο πολύ το ρόλο μας.

Επίσης ανησυχητικό, είναι το γεγονός ότι ενώ έχουν ψηφιστεί Διατάξεις που στόχο έχουν να ενισχύσουν το έργο των Οργανώσεων, αυτές οι Διατάξεις ακόμη δεν έχουν υλοποιηθεί. Και συγκεκριμένα, αναφερόμαστε στη διάταξη που περιλαμβάνεται στο Ν.2430/96 και η οποία αφορά στην παραχώρηση από εργοδότες διευκολύνσεων και χορήγησης συνδικαλιστικών αδειών σε αιρετά στελέχη των διοικήσεων των πιο αντιπροσωπευτικών οργανώσεων ατόμων με ειδικές ανάγκες, προκειμένου τα τελευταία να μπορούν να ασκήσουν τα καθήκοντά τους και να ανταποκριθούν στην υποχρέωση που έχουν αναλάβει απέναντι στο χώρο που εκπροσωπούν.

ΝΟΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΘΕΣΠΙΣΤΗΚΑΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΠΛΗΜΜΕΛΩΣ Ή ΜΕΝΟΥΝ ΑΝΕΝΕΡΓΟΙ

β/ Νόμος 1836/89 για την Προώθηση της Απασχόλησης και της Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Στο Νόμο αυτό προβλέπεται η σύσταση Συντονιστικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Κατάρτισης και Αποκατάστασης ατόμων με ειδικές ανάγκες (άρθρο 13), καθώς και η σύσταση Παραγωγικών Ειδικών Κέντρων στα οποία μπορούν ν' απασχολούνται άτομα που προστατεύονται από διατάξεις του Ν.1648/86. Πρόκειται όμως και εδώ για διατάξεις που δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί.

Ειδικότερα η μη-εφαρμογή της διάταξης που αναφέρεται στα Παραγωγικά Ειδικά Κέντρα, δηλαδή στην προστατευμένη απασχόληση, έχει επιτείνει το θεσμικό έλλειμμα και τις διαρθρωτικές αδυναμίες και στρεβλώσεις για εκείνες τις κατηγορίες των ατόμων με ειδικές ανάγκες που αδυνατούν αντικειμενικά να ενταχθούν στην ανοιχτή αγορά εργασίας. Τ' άτομα με νοητική υστέρηση, με αυτισμό, με βαριές ψυχοσωματικές αναπηρίες και με πολλαπλές αναπηρίες είναι κυρίως αυτά που πλήττονται από την ανυπαρξία δομών προστατευόμενης απασχόλησης.

γ/ Νόμος 1566/85 για την Δομή και Λειτουργία της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Εκπαίδευσης - Κεφάλαιο Γ' για την Ειδική Αγωγή.

Ο παραπάνω Νόμος, πέρα από τις όποιες ελλείψεις παρουσιάζει, περιλαμβάνει διατάξεις πολύ σημαντικές για την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Πρόκειται όμως και πάλι για διατάξεις που εφαρμόζονται αποσπασματικά ή καθόλου. Τα όποια (ελάχιστα) Προεδρικά Διατάγματα έχουν κατά καιρούς εκδοθεί για την εφαρμογή κάποιων από τις διατάξεις του Νόμου, αφορούν περισσότερο την επίλυση διοικητικών θεμάτων κι όχι ουσιαστικών προβλημάτων που αφορούν στην εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

δ/ Νόμος 1577/85 για τον Γενικό Οικοδομικό Κανονισμό.

Στο άρθρο 29, παρ. 5 αυτού του Νόμου γίνεται λόγος για τη δυνατότητα πρόσβασης ατόμων με ειδικές ανάγκες σε κτίρια του δημόσιου τομέα, των Ν.Π.Δ.Δ. και των κοινωφελών οργανισμών, κτίρια γραφείων, κοινόχρηστους χώρους, κτλ. Δυστυχώς όμως, 11 χρόνια μετά την ψήφιση αυτού του νόμου και παρά τις μετέπειτα τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του (όπως π.χ. ο Κτιριοδομικός Κανονισμός), η πρόσβαση στο δομημένο περιβάλλον αποτελεί ακόμη ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα για το χώρο μας.

ε/ Νόμος 1866/89 για την Ίδρυση Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης.

Στο άρθρο 7, παρ. 3 του Νόμου αυτού προβλέπεται η παραχώρηση ποσοστού 0,3 από τα ακαθάριστα έσοδα της ιδιωτικής τηλεόρασης στο Κέντρο Εκπαίδευσης και Αποκατάστασης Τυφλών και στον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τυφλών, για την υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης και πληροφόρησης τυφλών μαθητών και μαθητριών, καθώς και για τη δημιουργία ενός εθνικού δικτύου υπηρεσιών και μέσων παροχής πληροφόρησης εγκυκλοπαιδικής μόρφωσης στους Έλληνες τυφλούς. Πρόκειται για μία διάταξη, που μέχρι το

1995 έμεινε ανενεργή και την οποία ακολούθησε η έκδοση του Π.Δ. 212/15-6-96 με το οποίο προβλέπεται η σύσταση Διυπουργικής Επιτροπής για την υλοποίηση του Νόμου. Ακόμη και μέχρι σήμερα όμως αν και η ειδική Επιτροπή έχει συσταθεί ουσιαστικά δε λειτουργεί και ο νόμος παραμένει ανενεργός.

στ/ Νόμος 2328/95 για το Νομικό Καθεστώς της ιδιωτικής τηλεόρασης και της τοπικής ραδιοφωνίας.

Οι διατάξεις που προβλέπονται στο άρθρο 20 για τη συμπερίληψη στα προγράμματα των τηλεοπτικών σταθμών δελτίων ειδήσεων και εκπομπών στη νοηματική γλώσσα δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί. Έχει περάσει βέβαια μόνο ένας χρόνος από την ψήφιση του νόμου, αλλά η εμπειρία που έχουμε έως τώρα αποκομίζει από την ψήφιση αλλά μη εφαρμογή άλλων νόμων για τ' άτομα με ειδικές ανάγκες, μας γεννά επιφυλάξεις και για την υλοποίηση των διατάξεων του εν λόγω Νόμου.

Θα μπορούσαν να γίνουν πολλές ακόμη αναφορές σε Νόμους και Προεδρικά Διατάγματα που θεσπίστηκαν κατά καιρούς για τ' άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί ή εφαρμόζονται πλημμελώς. Στόχος μας όμως στην παρούσα έκθεση δεν είναι ν' αναφερθούμε διεξοδικά στο νομοθετικό πλαίσιο που υπάρχει, αλλά να δώσουμε μία εικόνα της αμφισβήτησης και υπονόμησης των νομικά κατοχυρωμένων κατακτήσεων του χώρου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τα παραπάνω, γίνεται σαφές ότι η θεσμική ανασυγκρότηση και η κοινωνική μεταρρύθμιση του συστήματος υπηρεσιών για τ' άτομα με ειδικές ανάγκες στη χώρα μας είναι μονόδρομος. Είναι γενικά παραδεκτό ότι το σύστημα βρίσκεται σε βαθιά οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική κρίση, ενώ παράλληλα, η νέα προσέγγιση των ζητημάτων που σχετίζονται με την αναπηρία, με την άρση των διακρίσεων, με την εξίσωση των ευκαιριών των ατόμων με ειδικές ανάγκες και με το σεβασμό και την άσκηση βασικών θεμελιωδών κι αναπαλλοτρίωτων ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων, οδηγεί στην επανεξέταση των μέχρι σήμερα εφαρμοζόμενων πολιτικών. Τα κράτη και οι κοινωνίες δεν καλούνται απλά να λάβουν μέτρα για την κοινωνική προστασία των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Καλούνται να εκπονήσουν και να

εφαρμόσουν πολιτικές για την πλήρη κι ανεμπόδιστη συμμετοχή αυτών των ατόμων σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνίας.

Βασική Χάρτα αυτών των νέων αξιών είναι οι Πρότυποι Κανόνες για την Εξίσωση των Ευκαιριών, τους οποίους με τον Ν.2430/96 (άρθρο 3), έχει υιοθετήσει η Βουλή των Ελλήνων, όπως έχει ήδη αναφερθεί. Η θεσμική ανασυγκρότηση, η κοινωνική μεταρρύθμιση η άρση των διακρίσεων και η προώθηση της εξίσωσης των ευκαιριών των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μπορεί να γίνει πραγματικότητα αν η Κυβέρνηση, η Βουλή και όλα τα συντεταγμένα όργανα της Ελληνικής Πολιτείας όλων των βαθμίδων, ενστερνιστούν τη νέα θεώρηση της αναπηρίας και εκπονήσουν κι εφαρμόσουν τις απαραίτητες πολιτικές.

Πιο κάτω περιγράφουμε το πλαίσιο και τα βασικά μέτρα πολιτικής για την μεγάλη κοινωνική μεταρρύθμιση που έχει ανάγκη ο τόπος και ο χώρος των ατόμων με ειδικές ανάγκες:

1/ Η εφαρμογή των Πρότυπων Κανόνων του ΟΗΕ για την Εξίσωση των Ευκαιριών των ατόμων με ειδικές ανάγκες η οποία προϋποθέτει και απαιτεί τη δημιουργία ειδικού μηχανισμού σχεδιασμού, υλοποίησης και παρακολούθησης. Η υλοποίηση των Κανόνων είναι υπόθεση του συνόλου της Πολιτείας. Συνεπώς η αρχή που θα προΐσταται αυτής της πανεθνικής προσπάθειας πρέπει να έχει απ' ευθείας σχέση με τον κεντρικό θεσμό άσκησης κυβερνητικής πολιτικής και εξουσίας που είναι ο Πρωθυπουργός της χώρας. Έτσι λοιπόν, κρίνεται απαραίτητη η σύσταση Γενικής Γραμματείας Εξίσωσης των Ευκαιριών παρά τον Πρωθυπουργό, με αρμοδιότητες, σχεδιασμού, συντονισμού και παρακολούθησης, επιδιώκοντας τη δημιουργία ίσων ευκαιριών για τ' άτομα με ειδικές ανάγκες στην Ελληνική κοινωνία.

Επιπρόσθετα, κάθε Υπουργείο, κάθε Οργανισμός, η Εκκλησία, οι Φορείς της Περιφέρειας της Α/βάθμιας και Β/βάθμιας Αυτοδιοίκησης, να συγκροτήσουν Ομάδες Εργασίας, οι οποίες, εντός εξαμήνου, θα επεξεργαστούν μέτρα εφαρμογής των Πρότυπων Κανόνων στους τομείς ευθύνης και αρμοδιότητάς τους. Και θα προτείνουν προς τη Γενική Γραμματεία Εξίσωσης την ανάληψη όλων εκείνων των νομοθετικών πρωτοβουλιών που απαιτούνται, προκειμένου να δημιουργηθεί το νέο θεσμικό πλαίσιο μακράς πνοής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην Ελλάδα. Σ' αυτήν την προσπάθεια κοινωνικής αφύπνισης και πολιτικής εγρήγορσης για τα ζητήματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες, ξεχωριστό ρόλο έπαιξαν και παίζουν οι Οργανώσεις των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των γονιών τους, όπως αυτές εκπροσωπούνται από την ΕΣΑΕΑ και τους Φορείς των επιμέρους κατηγοριών. Ασφαλώς, σημαντικό ρόλο έχει να

διαδραματίσει και η Ειδική Επιτροπή του άρθρου 3 του Ν. 2430/96, στον οποίο αναφερθήκαμε πιο πάνω.

2/ Εκσυγχρονισμός του Συστήματος και των Φορέων Παροχής Υπηρεσιών Κοινωνικής Πρόνοιας και εναρμόνιση αυτών με την πολιτική αποκέντρωσης και περιφερειακής συγκρότησης του κράτους. Για να γίνει αυτό είναι απαραίτητη και επιβεβλημένη η θέσπιση Εθνικού Συστήματος Κοινωνικών Υπηρεσιών, μέσω του οποίου θα αντιμετωπίζεται η αναδιοργάνωση και ποιοτική βελτίωση των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Επίσης, με το Νόμο που θα θεσπίζει το Εθνικό Σύστημα Κοινωνικών Υπηρεσιών, θα προσδιορίζονται οι ρόλοι, οι αρμοδιότητες και οι οικονομικοί πόροι όλων των φορέων του συστήματος, συμπεριλαμβανομένων και των Οργανισμών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Αυτοδιοίκησης.

3) Ίδρυση Εθνικού Ταμείου Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Η υλοποίηση νέων προγραμμάτων, η θέσπιση νέων μέτρων, απαιτούν τη δημιουργία νέων χρηματοδοτικών πηγών. Με την ίδρυση Εθνικού Ταμείου Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες, δημιουργείται μια νέα χρηματοδοτική δυναμική σ' αυτό τον τομέα και τα προγράμματα υπέρ των ατόμων με ειδικές ανάγκες αποκτούν χρηματοδοτικό υπόβαθρο, γιατί χωρίς την διάθεση πόρων δεν μπορεί να γίνει κοινωνική πολιτική. Ειδικότερα, το Εθνικό Ταμείο Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες θα διαχειρίζεται τα κονδύλια του Κρατικού Λαχείου και τα έσοδα από τον ειδικό λογαριασμό Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Επίσης αυτό το Ταμείο, πρέπει να έχει έσοδα από επιχορηγήσεις από τον τακτικό προϋπολογισμό, από ειδική αύξηση σε όλα τα παιχνίδια που διαχειρίζεται ο ΟΠΑΠ, από επιχορηγήσεις ιδιωτών, για τις οποίες μπορεί να θεσπιστεί ειδικό καθεστώς φορολογικής ελάφρυνσης και γενικότερα, από κοινού με την ΕΣΑΕΑ, με διαφάνεια, αξιοκρατία και κοινωνική δικαιοσύνη, θα ενισχύονται κέντρα, ιδρύματα και φορείς Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και των γονιών αυτών. Παρόμοιο Ταμείο υπάρχει στην Κύπρο και λειτουργεί με εξαιρετική επιτυχία.

4/ Θέσπιση Εθνικού Προγράμματος Κοινωνικής Φροντίδας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, ιδιαίτερα τις πιο βαριές κατηγορίες από αυτά: νοητική υστέρηση αυτισμό, βαριές ψυχοσωματικές αναπηρίες, άτομα με πολλαπλές αναπηρίες. Μέσα από αυτό το πρόγραμμα θα προωθηθούν, σε συνεργασία με την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση, τους Φορείς των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και των γονιών τους και άλλους συναρμόδιους φορείς, η λειτουργία κέντρων ημερήσιας φροντίδας, η υποστήριξη των οικογενειών, η δημιουργία του θεσμού του προσωπικού βοηθού και γενικότερα, με αυτό το πρόγραμμα, επιδιώκεται η προώθηση της αυτόνομης διαβίωσης και της

κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης των ίδιων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των οικογενειών τους.

6/ Η προώθηση στη Βουλή για ψήφιση του σχεδίου νόμου για την Ειδική Αγωγή και η σύσταση Γενικής Γραμματείας Ειδικής Αγωγής στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, με σκοπό την αναβάθμιση του τομέα της Ειδικής Αγωγής και της Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Το προαναφερόμενο σχέδιο νόμου, έχει δοθεί στην δημοσιότητα από τον προηγούμενο Υπουργό Παιδείας από τον Μάρτιο του 1995. Είχε μάλιστα συσταθεί και ειδική Επιτροπή για την επεξεργασία αυτού του σχεδίου νόμου, της οποίας οι εργασίες δεν ολοκληρώθηκαν. Πιστεύουμε ότι η Επιτροπή πρέπει να συνεχίσει και να ολοκληρώσει το έργο της και το σχέδιο νόμου να προωθηθεί για συζήτηση και ψήφιση στη Βουλή. Η σύσταση δε της Γενικής Γραμματείας Ειδικής Αγωγής, κρίνεται απαραίτητη για την πολιτική αναβάθμιση του τομέα της εκπαίδευσης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και για τον καλύτερο συντονισμό των σχετικών υπηρεσιών του ΥΠΕΠΘ. Επίσης, είναι απαραίτητο να συσταθούν νέες δομές εκπαιδευτικής υποστήριξης και αξιολόγησης των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και να υλοποιηθούν νέα προγράμματα σχολικής ένταξης αυτών των μαθητών. Να δημιουργηθούν και να παρέχονται νέες υπηρεσίες, όπως η διερμηνεία νοηματικής γλώσσας για τους κωφούς μαθητές, ειδικές βιβλιοθήκες braille και ομιλούντων βιβλίων για τους τυφλούς μαθητές, σπουδαστές και φοιτητές, η παροχή σύγχρονων τεχνικών και τεχνολογικών βοηθημάτων και γενικότερα να επιδιώκεται η θέσπιση ενός πλαισίου που θ' αντιμετωπίζει συνολικά τα ζητήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των ατόμων με ειδικές ανάγκες από τις μονάδες εκπαίδευσης και κατάρτισης που υπάγονται στο ΥΠΕΠΘ.

7/Θέσπιση μέσα στο 1997 νέου Νόμου, που θ' αντιμετωπίζει συνολικά την επιδοματική πολιτική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, την παροχή των τεχνικών και τεχνολογικών βοηθημάτων και με τον οποίο θα αίρονται οι ανισότητες που υπάρχουν στο σημερινό σύστημα επιδομάτων ατόμων με ειδικές ανάγκες. Ιδιαίτερη αύξηση στα επιδόματα που παρέχονται σε άτομα που πάσχουν από νοητική υστέρηση, αυτισμό, βαριές ψυχοσωματικές αναπηρίες και σε άτομα με πολλαπλές αναπηρίες και κατάργηση των εισοδηματικών κριτηρίων. Γιατί το επίδομα παρέχεται για την κάλυψη των αναγκών που απορρέουν από την ίδια τη φύση της αναπηρίας.

8/ Υπάρχει άμεση ανάγκη εκπόνησης και υλοποίησης νέων σύγχρονων προγραμμάτων για την Εθελοντική Αιμοδοσία και για τη Δωρεά Οργάνων Σώματος. Πρέπει να ενταχθούν στα σχολικά βιβλία ειδικές αναφορές για την κοινωνική αλληλεγγύη, για την εθελοντική αιμοδοσία και για τη δωρεά οργάνων σώματος. Είναι άμεση ανάγκη η δημιουργία Εθνικού Κέντρου Αιμοδοσίας για την πλήρη επάρκεια της χώρας σε αίμα, έτσι ώστε να μην εισάγεται αυτό από το εξωτερικό. Επιβάλλεται ο εκσυγχρονισμός, η επέκταση και ο εξοπλισμός των μονάδων τεχνητού νεφρού με νέα μηχανήματα, επιδιώκοντας έτσι την ελαχιστοποίηση της απόστασης της μονάδας από την μόνιμη κατοικία του νεφροπαθούς ατόμου.

9/ Άμεση προώθηση για ψήφιση στη Βουλή του νέου Γ.Ο.Κ., ιδιαίτερα των διατάξεων που αναφέρονται στην πρόσβαση και προσπελασιμότητα του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος από τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Ήδη στις μελέτες που έχουν γίνει και στις συμβάσεις που έχουν υπογραφεί για τα μεγάλα έργα (μετρό, αεροδρόμιο Σπάτων, κα), έχει προβλεφθεί η πλήρης προσβασιμότητα και προσπελασιμότητά τους από άτομα με κινητικά προβλήματα. Οι παρεμβάσεις αυτές πρέπει να ενταθούν στις πόλεις μας, που είναι μη-φιλικές σ' άτομα με ειδικές ανάγκες στο συγκοινωνιακό δίκτυο, στις κατοικίες, σ' όλα τα δημόσια κτίρια. Τέλος, είναι επιβεβλημένη η σύσταση ειδικού φορέα ελέγχου εφαρμογής της νομοθεσίας με συμμετοχή σ' αυτόν, εκπροσώπων του αναπηρικού και γονεϊκού κινήματος μέσω της ΕΣΑΕΑ και των φορέων της.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έχει αναφερθεί επανειλημμένα σ' αυτήν την Έκθεση ότι θεσπίστηκαν σημαντικές ρυθμίσεις για τ' άτομα με ειδικές ανάγκες την τελευταία δεκαπενταετία. Φοροαπαλλαγές και δασμαπαλλαγές, ελεύθερη διακίνηση στις αστικές συγκοινωνίες και έκπτωση 50% στις υπεραστικές συγκοινωνίες (ΚΤΕΛ, ΟΣΕ, Ακτοπλοϊκές Συγκοινωνίες, κτλ.), μείωση ωραρίου απασχόλησης για κάποιες κατηγορίες ατόμων με ειδικές ανάγκες και άλλα μέτρα που έχουν αλλάξει τις συνθήκες διαβίωσης, μόρφωσης και επαγγελματικής αποκατάστασης δημιούργησαν ένα άλλο τοπίο στη χώρα μας.

Μ' αυτήν την Έκθεση επιδιώξαμε ν' αναδείξουμε τις διαρθρωτικές αδυναμίες, τις στρεβλώσεις και την αδήριτη ανάγκη για τη μεγάλη κοινωνική μεταρρύθμιση. Πάνω στις κατακτήσεις της τελευταίας δεκαπενταετίας προσδοκούμε να οικοδομήσουμε τις συνθήκες για την εξίσωση των ευκαιριών των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Άλλωστε, το αναπηρικό και γονεϊκό κίνημα της χώρας, με τους αγώνες του έχει οδηγήσει τ' άτομα με ειδικές ανάγκες στο κοινωνικό και πολιτικό προσκήνιο.

Αυτή η Έκθεση είναι το πρώτο αποτέλεσμα μιας μεγάλης και σε βάθος έρευνας που έχει ξεκινήσει η Συνομοσπονδία για την πλήρη καταγραφή της κατάστασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην Ελλάδα και η οποία θα ολοκληρωθεί στο δεύτερο εξάμηνο του 1997.